

Dr. Jac. P. Thijsse - Vogeljaar Prijs 1980 voor het boek 'De Spreeuw'

Jaap Taapken

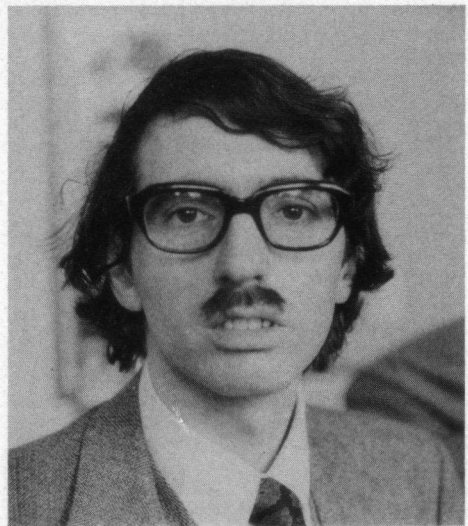
Op Vrijdag 23 januari 1981 kwamen ruim zestig genodigden bijeen in de achtkantige koepelzaal van de buitenplaats 'Queekhoven' te Breukelen aan de Vecht (zetel van de Eduard van Beinum Stichting, een internationaal toonkunstenaars-centrum) om getuige te zijn van de uitreiking van de Dr. Jac. P. Thijsse Vogeljaar Prijs 1980 aan de auteur van het boek 'De Spreeuw' (uitgave van de Uitgeverij Het Spectrum bv., Utrecht), drs. Hugh P. Gallacher uit Voorhout. Deze prijs, een bedrag van tenminste duizend gulden, kan jaarlijks door de Stichting 'Het Vogeljaar' toegekend worden aan de schrijver, van het, naar het oordeel van de jury, beste boek over het vogelleven of de vogelbescherming, dat in het voorafgaande kalenderjaar voor het eerst is verschenen. Ofschoon deze prijs reeds in 1966 werd ingesteld, werd deze pas voor de derde maal uitgereikt.

De door de Stichting 'Het Vogeljaar' op 19 mei 1980 ingestelde commissie ter beoordeling van de boeken die zijn ingezonden in verband met de toekenning van de bovengenoemde prijs, is van opvatting dat het boek van Hugh Gallacher (met illustraties van Co Loerakker), getiteld 'De Spreeuw' van zodanig gehalte is dat dit in aanmerking komt voor toekenning van de Dr. Jac. P. Thijsse - Vogeljaar Prijs 1980.

De commissie, bestaande uit prof. dr. H. Klomp, dr. G.F. Mees en dr. J. Wattel, heeft hiervoor de volgende argumenten:

1. Het boek beschrijft vele aspecten uit het leven van de Spreeuw in een vloeiende en pakkende stijl.
2. De auteur geeft blijk van een goede kennis van de literatuur over de biologie van de Spreeuw uit binnen- en buitenland en hij is bovendien in staat om de uit het onderzoek voortvloeiende resultaten op de juiste wijze te interpreteren en op de juiste plaats in zijn betoog in te bouwen. Daar de auteur geen professioneel bioloog is, ziet de commissie dit als een bijzondere prestatie.
3. Op grond van het hierboven genoemde is de commissie van mening dat de auteur er in is geslaagd om, op verantwoorde wijze populariserend voor een breed publiek een boeiend boek samen te stellen.

Namens de Stichting 'Het Vogeljaar' leidde de voorzitter van de stichting, Jan Albers, de uitreiking in, waarbij hij wees op de stimulans die van de prijs moet uitgaan om meer originele in het Nederlands geschreven vogelboeken uit te geven. Het grootste deel van de vogelboeken, die in de Nederlandse taal verschijnen, zijn vertalingen waardoor veelal het typische Nederlandse karakter van de tekst ontbreekt. Bovendien wees hij op de nauwe relatie die altijd tussen Thijsse en 'Het

Hugh P. Gallacher, auteur van 'De Spreeuw'.
Foto: Jaap Taapken

Vogeljaar' heeft bestaan en het nu juist de 'onbekommerde' Spreeuw uit de ex-libris van Thijsse is, die ook nu weer in het middelpunt is komen te staan. Daarbij betreurde Albers het overlijden van prof. Ir. Jac. P. Thijsse, zoon onze grote dr. Jac. P. Thijsse en oud-conrector van het Institute of Social Studies, op 6 januari 1981. Hij was 84 jaar en toonde, samen met zijn vrouw, veel interesse bij de vorige uitreiking van deze prijs op de buitenplaats 'Queekhoven' in 1978 voor het boek 'Trekvogels'. 'De naam Thijsse en 'Het Vogeljaar' zijn', zo sprak Albers, 'bijzonder hecht met elkaar verbonden'.

Prof. Klomp sprak namens de jury en vertelde de aanwezigen op welke gronden de prijs werd toegewezen. Hierop ging hij wat dieper in op de inhoud van het boek van Gallacher. Spreker keerde zich sterk tegen het doden van Spreeuwen met dynamiet, zoals dat in

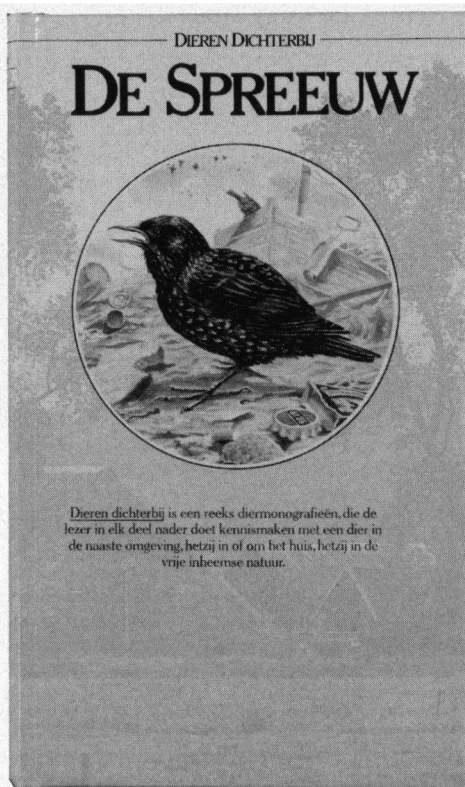
België en ook in Frankrijk geschied, terwijl het nauwelijks tot vermindering van schade leidt. Veel waardering had Klomp ook voor de uitgebreide literatuurstudie van de auteur, waarbij vele 'obscure' artikelen werden geraadpleegd. Terwijl hij de buitengewoon aardige illustraties van Co Loerakker niet vergat naar voren te brengen.

Namens de uitgeverij Het Spectrum sprak de uitgever Guus Vlaskamp over het boek en de opzet van de reeks 'Dieren Dichterbij', waarvan het boek deel uitmaakt. De basisgedachte van deze serie is het na voren brengen van dieren, die wij in onze onmiddellijke nabijheid kunnen ontmoeten.

Na de uitreiking van de prijs hield Hugh Gallacher een bijzonder boeiend betoog, waarbij talloze facetten van de Spreeuw op geheel eigen wijze werden belicht. Hij sprak een lans voor de Spreeuw, één der weinige vogelsoorten in ons land, die nog geen bescherming van de wet genieten. Hij pleitte met veel nadruk op een agelede bescherming van de Spreeuw in Nederland.

Op veler verzoek zal zijn speech in één der volgende nummers van 'Het Vogeljaar' worden gepubliceerd.

Hugh P. Gallacher werd op 28 december 1946 te Voorburg geboren. Van beroep socioloog - verwoed vogelliefhebber - overtuigd vogel- en natuurbeschermer - tegenstander van de jachtsport - voorzitter van de Stichting Kritisch Faunabeheer - tot voor kort redacteur van het jeugdtijdschrift 't Vogelaartje' - redacteur van het maandblad 'Natura', het verenigingstijdschrift van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging - auteur van het boek 'Vogels leren kennen', dat in 1974 verscheen - mede-acteur van 'De twaalf maanden van het Jaar'. Hij is van mening dat ook (jeugdige) amateurs in staat zijn verantwoorde bijdragen tot de vogelstudie te leveren; zelf heeft hij destijds als scholier de nazomertrek van sterns en andere zeevogels, de slaapvluchten van Spreeuwen, kraaien en meeuwen, de balts van de Fuut, het voedergedrag van de Ringmus en de rui van Kokmeeuwen bestudeerd; daarvan heeft hij onder meer geleerd dat kennis van de juiste onderzoeksmethoden en de bijbehorende technieken voor het verzamelen en analyseren van het materiaal onontbeerlijk is, teneinde geldige en betrouwbare gevolgtrekkingen te kunnen maken. Vandaar dat hij sedertdien probeert in zijn publicaties, met name deze methodologische aspecten van de vogelhobby, onder de aandacht te brengen (aangezien hij zich als socioloog beweegt op het terrein van de methodeleer van de sociale wetenschappen is hier wellicht een raakvlak tussen beroep en hobby) - ook in het boek 'De Spreeuw' heeft hij met name veel aandacht besteed aan de diverse onderzoeksmethoden die men heeft aangewend, aan de specifieke problemen die bij dit onderzoek optreden en aan de reikwijdte en het belang van de gevolgtrekkingen - dat hij de Spreeuw heeft uitgekozen als onderwerp van een monografie, vloeit voort uit het feit dat het eigenlijk een miskende vogelsoort is: iedereen denkt Spreeuwen wel te kennen, velen hebben zelfs een hekel aan die brutale ruziemaakers; slechts weinigen weten waarom Spreeuwen graag stopverf eten, waarom zij mieren over zich heen laten lopen, hoe zij zich tijdens hun trektochten oriënteren, dat zij ook wel eens in de winter tot broeden komen, dat zij een uitgebreide gebarentaal hebben, dat zij helemaal niet zo schadelijk behoeven te zijn als fruittelers wel eens willen doen geloven, dat ze (als je goed kijkt) eigenlijk héél mooi zijn en (als je goed luistert) eigenlijk heel mooi kunnen zingen en dat er dus alle reden is om de Spreeuw volledig te beschermen.

'De Spreeuw' uit de serie 'Dieren Dichterbij' is een uitgave van de Uitgeverij 'Het Spectrum' (prijs f 22,-)

Een geanimeerd samenzijn besloot deze sfeervolle plechtigheid, die velen nog lang in herinnering zal blijven.

Gevraagd

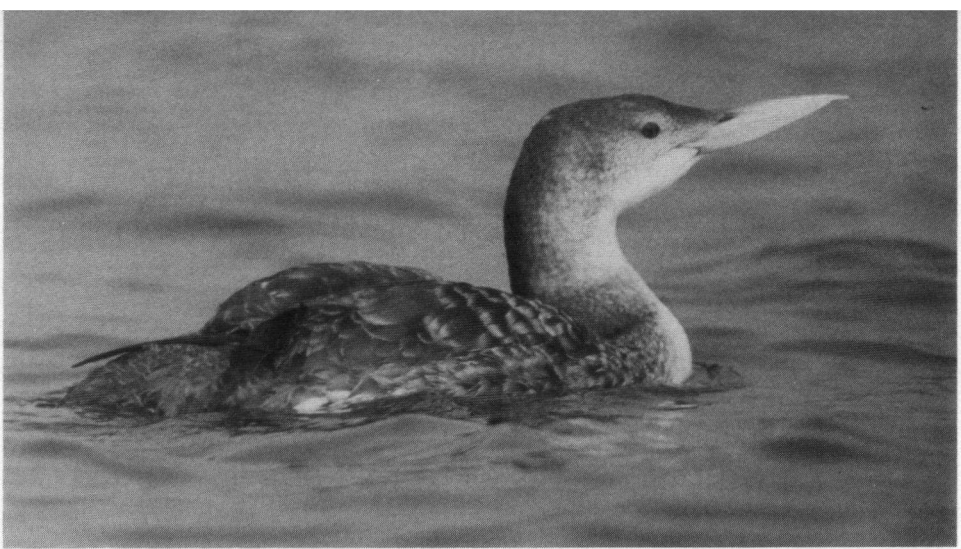
'Het Vogeljaar' jaargang 6, nrs. 2,3 & 4, jaargang 7 nr. 5 en jaargang 8 nr. 1.

■ J. de Vlieger, Akkerweg 102, 3972 AD Driebergen.

Van Lauwersmeer en Dollard...

Op donderdag 26 maart 1981 wordt een speciale avond georganiseerd met als thema 'Van Lauwersmeer en Dollard...' door een aantal Groningse organisaties. Er wordt aandacht besteed aan de betekenis van het Lauwersmeer voor vogels en aan de dreigende aantasting daarvan door de aanleg van militaire oefenterreinen. Verder wordt de aankoop toegelicht van een deel van de kwelders en slikken van de Dollard. Daarbij zal de Dollard-film van Jan van de Kam worden vertoond. Een interessante avond over twee van de grootste natuurgebieden in de provincie Groningen.

Plaats: De Trefkoel, Zonnelaan 30, Groningen en aanvang 20.00 uur. De toegang is gratis en iedereen is welkom.

Geelsnavelduiker, Wijde Blik, Kortenhoef, 17 augustus 1980.

Foto: Martijn Oort.

Overzomerende Geelsnavelduiker in Nederland

Op 24 februari 1980 werd op de Spiegelplas bij Nederhorst den Berg een Geelsnavelduiker (*Gavia adamsii*) waargenomen, die daar door diverse vogelaars werd gezien tot op 4 april. Hoogstwaarschijnlijk het zelfde exemplaar dook op 25 juli weer boven op de 'Wijde Blik' bij Oud Loosdrecht. Op 17 augustus zagen Paul Beiboer en ondergetekende de duiker op de plas. Tegenwoordig zwom hij schijnbaar ongestoord rond, zich zo nu en dan toiletmakend en onderduikend.

Het betrof een Geelsnavelduiker in het eerste winterkleed. De vogel had het formaat van een kleine aalscholver. De bovendelen waren donkerbruin, en de dekveren waren afgezet met een vaalwitte zoom waardoor hij een geschubd uiterlijk kreeg. De onderdelen waren wit. Van de halsband en de donkere voorhals, die de vogel eind maart 1980 bij Nederhorst den Berg vertoonde, was niets meer te zien. Op de zijhals waren alleen nog heel flauw de contouren van de halsband nog zichtbaar. Volgens Cramp & Simmons krijgt de Geelsnavelduiker na zijn eerste winter een kleed dat op het winterkleed van de volwassen vogels lijkt. De wit afgezoomde veren op de rug worden wat minder contrastrijk. Dit kleed blijft gehandhaafd tot na de tweede winter, waarop het broedkleed volgt.

Vanuit een bootje slaagde ik erin enkele hierbij afgedrukte foto's te maken.

Het is de 20ste waarneming van deze soort binnen onze landsgrenzen en de eerste (binnenlandse!) overzomerling.

■ Martijn Oort, Top Naefflaan 18, 1183 BR Amstelveen

LITTERATUUR:

Cramp, S. & Simmons, K.E.L. (1977): The birds of the Western Palearctic. Volume 1. Oxford.

Ijzendoorn, E.J. van (1980): Voorkomen van Geelsnavelduiker *Gavia adamsii* in Nederland. Dutch Birding 1: 90-93.

Ijzendoorn, E.J. van (1980): Geelsnavelduiker *Gavia adamsii* bij Nederhorst den Berg. Dutch Birding 2: 1-2.

Geelsnavelduiker, Wijde Blik, Kortenhoef, 17 augustus 1980.

Foto: Martijn Oort.

